

PHONG CÁCH GIÁO DỤC CỦA CHA MẸ TRONG CÁC LĨNH VỰC GIÁO DỤC GIA ĐÌNH

VŨ THỊ KHÁNH LINH

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

1. Đặt vấn đề

Quá trình hình thành và phát triển tâm lí của cá nhân chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố. Trong đó gia đình và giáo dục (GD) gia đình có vai trò hết sức quan trọng. GD của cha mẹ có nội dung, mục đích, phương pháp, biện pháp GD nhất định và mỗi bậc cha mẹ lại có những phong cách GD khác nhau. Tuy nhiên, mỗi kiểu phong cách GD khác nhau sẽ có những biểu hiện khác nhau trong quá trình GD con cái. Phong cách là một yếu tố có tính chất khá ổn định. Chính vì thế, sẽ có những bậc cha mẹ thể hiện một phong cách GD duy nhất ở mọi lĩnh vực, mọi nội dung trong GD gia đình. Tuy nhiên, bên cạnh tính chất ổn định đó, phong cách cũng có tính chất linh hoạt, cơ động. Có nghĩa là trong quá trình GD con cái, để có thể đạt được hiệu quả GD, các bậc phụ huynh đôi khi cũng phải vận dụng những phong cách GD khác ngoài phong cách chủ đạo của mình.

Chúng tôi tiến hành khảo sát trên 103 học sinh lớp 8, 9 của trường THCS Trần Đăng Ninh - Thành phố Nam Định. 103 cặp phụ huynh học sinh và giáo viên chủ nhiệm của 2 lớp được nghiên cứu. Phương pháp nghiên cứu chủ yếu là điều tra bằng bảng hỏi, phỏng vấn sâu và phân tích chân dung một số ca điển hình. Mẫu phiếu điều tra về phong cách GD của cha mẹ (dành cho cả cha mẹ và học sinh) được xây dựng để tìm hiểu về phong cách GD của cha mẹ trên bảy lĩnh vực trong GD gia đình. Phong cách GD chung của cha mẹ được tổng kết từ bảy lĩnh vực GD riêng lẻ đó. Để tìm hiểu sâu hơn về những biểu hiện của các kiểu phong cách GD của cha mẹ, đồng thời tìm hiểu xem trong bảy lĩnh vực GD đó phong cách GD nào là phong cách nổi bật cho từng lĩnh vực, chúng tôi tiến hành nghiên cứu các kiểu phong cách GD của cha mẹ trong các lĩnh vực GD gia đình.

2. Các kiểu phong cách GD của cha mẹ trong các lĩnh vực GD gia đình

Như chúng ta đã biết, GD gia đình được thể hiện tương đối toàn diện cả về đạo đức, thẩm mỹ, trí tuệ, thể chất, lao động... Chính vì thế, chúng tôi lựa

chọn nghiên cứu phong cách GD của các bậc cha mẹ trong bảy lĩnh vực: 1/ GD con cái trong học tập; 2/ GD lao động; 3/GD con cách chi tiêu; 4/ GD đạo đức; 5/ GD lối sống, cách sinh hoạt; 6/ GD thẩm mỹ; 7/ GD con ứng xử với bạn bè.

Có thể nói, đây chính là những nội dung quan trọng mà bất cứ bậc phụ huynh nào dù ít hay nhiều cũng đều quan tâm chú ý GD cho các con. Tuy nhiên, việc sử dụng phong cách GD trong các lĩnh vực này của phụ huynh rất khác nhau. Và ngay trong một phụ huynh cũng có thể sử dụng những kiểu phong cách khác nhau ở các lĩnh vực GD khác nhau. Để tìm hiểu về phong cách GD của các bậc phụ huynh hai lớp 8A2 và 9A2 đối với các lĩnh vực GD này, chúng tôi thống kê riêng điểm số mà mỗi phụ huynh đạt được ở từng lĩnh vực GD. Căn cứ vào thang điểm đánh giá về phong cách của từng lĩnh vực để xác định phong cách GD của các bậc phụ huynh trong từng lĩnh vực đó. Để xác định được phong cách GD chung của cả cha và mẹ học sinh trong mỗi gia đình đối với từng lĩnh vực chúng tôi căn cứ vào kết quả xác định phong cách GD chung của mỗi gia đình. Từ đó, tùy thuộc vào gia đình nào lấy phong cách GD của cha hoặc của mẹ làm đại diện cho phong cách GD của cả gia đình thì phong cách GD chung của gia đình ở từng lĩnh vực sẽ được lấy theo phong cách GD của cha hoặc mẹ. Kết quả thống kê được trình bày ở bảng 1.

Quan sát bảng 1, chúng ta nhận thấy:

- Lĩnh vực GD có số lượng phụ huynh sử dụng phong cách GD dân chủ nhiều nhất là lĩnh vực GD lối sống, cách thức sinh hoạt cho các con. Có 56/103 gia đình (chiếm 54.4%) sử dụng phong cách GD dân chủ trong lĩnh vực GD này. Lĩnh vực GD có tỉ lệ cha mẹ sử dụng phong cách dân chủ trong quá trình GD chiếm tỉ lệ cao thứ hai là lĩnh vực GD đạo đức cho các con (chiếm 49.5%). Lĩnh vực mà các bậc phụ huynh sử dụng phong cách GD dân chủ ít nhất đó là trong việc GD cho con cách chi tiêu. Chỉ có 24 gia đình (chiếm 23.3%) sử dụng phong cách GD dân chủ trong lĩnh vực GD này.

Bảng 1: Phong cách GD của cha mẹ trong các lĩnh vực GD khác nhau

Các lĩnh vực GD trong gia đình	Phong cách GD dân chủ		Phong cách GD tự do		Phong cách GD độc đoán		Tổng chung	
	Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%	Số lượng	%
GD con trong việc học tập	46	44.7	29	28.2	28	27.2	103	100.0
GD lao động	30	29.1	34	33.0	39	37.9	103	100.0
GD con cách chi tiêu	24	23.3	30	29.1	49	47.6	103	100.0
GD đạo đức	51	49.5	18	17.5	34	33.0	103	100.0
GD lối sống	56	54.4	15	14.6	32	31.1	103	100.0
GD thẩm mỹ	38	36.9	38	36.9	27	26.2	103	100.0
GD con ứng xử với bạn bè	44	42.7	15	14.6	44	42.7	103	100.0

- Lĩnh vực có tỉ lệ cha mẹ sử dụng phong cách GD tự do chiếm cao nhất là lĩnh vực GD thẩm mỹ cho các con (chiếm 36.9%). Chiếm tỉ lệ cao thứ hai là lĩnh vực GD lao động, có 34/103 gia đình (chiếm 33.0%) sử dụng phong cách tự do trong lĩnh vực GD này. Lĩnh vực GD được các bậc phụ huynh sử dụng phong cách tự do ít nhất là hai lĩnh vực GD lối sống, cách sinh hoạt và GD con cách ứng xử với bạn bè. Ở cả hai lĩnh vực này chỉ có 15/103 gia đình (chiếm 14.6%) sử dụng phong cách GD tự do.

- Phong cách GD độc đoán chiếm ưu thế nhất trong lĩnh vực GD cho con cái cách chi tiêu. Có 47.6% các gia đình sử dụng phong cách này trong quá trình GD cho con cái cách chi tiêu hợp lí. Việc GD con cách cư xử, ứng xử với bạn bè cũng là một trong những lĩnh vực được nhiều phụ huynh sử

dụng phong cách GD độc đoán (chiếm 42.7%). Lĩnh vực có tỉ lệ phụ huynh sử dụng phong cách GD độc đoán ít nhất là GD thẩm mỹ cho các con, chỉ có 26.2% các bậc phụ huynh sử dụng phong cách GD độc đoán trong lĩnh vực GD này.

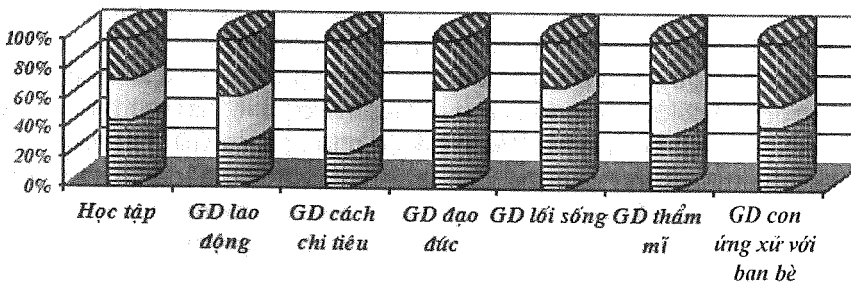
- Qua bảng 1 và biểu đồ 1, cho phép chúng tôi rút ra một số nhận định sau:

+ **Trong lĩnh vực quản lí, điều đố các con học tập:**

Có 46/103 (chiếm 44.7%) phụ huynh có phong cách GD dân chủ trong quá trình hướng dẫn, chỉ bảo con học tập. 29/103 (chiếm 28.2%) gia đình có phong cách GD tự do. 28/103 gia đình (chiếm 27.2%) cha mẹ có phong cách GD độc đoán. Từ những số liệu này, chúng tôi nhận thấy:

Phong cách GD của cha mẹ chiếm ưu thế nhất

Biểu đồ 1: Việc sử dụng phong cách GD của cha mẹ học sinh trong các lĩnh vực GD khác nhau

■ Phong cách GD dân chủ □ Phong cách GD tự do ▨ Phong cách GD độc đoán

trong việc hướng dẫn, chỉ bảo việc học tập của các con là phong cách GD dân chủ, tuy nhiên tỉ lệ này cũng không đạt mức tối đa, chỉ chiếm 44.7%. Như vậy, có nghĩa là vẫn còn một tỉ lệ khá lớn các bậc phụ huynh không sử dụng phong cách GD dân chủ trong quá trình đôn đốc việc học tập của các con. Sự quản lý chặt chẽ hoặc sự buông lỏng tự do đều không phải là những biện pháp hữu hiệu đối với việc GD trẻ ở độ tuổi này. Vì thế, trong cách GD con cái nói chung và trong việc quản lý học tập của các con nói riêng, cha mẹ phải có một phong cách GD phù hợp để có thể vừa quản lý các con tốt, vừa tạo cho các con sự thoải mái. Trong cả ba kiểu phong cách GD thì phong cách dân chủ là phong cách có thể đáp ứng được những yêu cầu đó, là một phong cách trung hòa những hạn chế của phong cách GD độc đoán và phong cách GD tự do.

+ Trong lĩnh vực GD lao động cho con:

Quan sát bảng số và biểu đồ chúng tôi nhận thấy: Cả 3 kiểu phong cách GD của cha mẹ đều có tỉ lệ xấp xỉ bằng nhau trong lĩnh vực GD lao động cho con. Phong cách GD được sử dụng nhiều nhất trong lĩnh vực này là phong cách GD độc đoán chiếm 37.9%, xếp vị trí thứ hai là phong cách GD tự do chiếm 33.0% và thấp nhất là phong cách GD dân chủ chiếm 29.1%. Giữa 3 kiểu phong cách GD này có sự chênh lệch nhau nhưng sự chênh lệch không phải là quá lớn. Qua số liệu này, chúng ta có thể nhận thấy trong lĩnh vực GD lao động cho các con, không có phong cách GD nào hoàn toàn chiếm ưu thế. Phong cách GD độc đoán có tỉ lệ cao nhất trong 3 loại phong cách nhưng cũng chưa đạt mức tối đa.

+ Trong GD con cách chi tiêu:

Theo kết quả thống kê ở **bảng 1**, chúng tôi nhận thấy: Trong tổng số 103 gia đình được nghiên cứu thì có 49 gia đình chiếm 47.6% sử dụng phong cách độc đoán trong quá trình GD con cách chi tiêu. 29.1% có phong cách tự do và 23.3% có phong cách dân chủ. Như vậy, một tỉ lệ khá lớn các bậc cha mẹ của học sinh 2 lớp có phong cách độc đoán trong việc GD con cách chi tiêu. Chúng ta có thể nhận thấy những biểu hiện cụ thể của phong cách GD này đó là: yêu cầu con cái hoàn toàn phụ thuộc cha mẹ vào tài chính, không để con tự do cầm tiền mua sắm những vật dụng cá nhân của trẻ, tất cả các nhu cầu của trẻ đều được cha mẹ thực hiện hoặc có sự giám sát chặt chẽ của cha mẹ, không cho con giữ những khoản tiền riêng (như tiền học bổng, mừng tuổi...), xử lí rất

ngghiêm khắc đối với những biểu hiện thiếu trung thực của trẻ trong việc chi tiêu.

Xếp vị trí thứ hai là tỉ lệ các bậc phụ huynh có phong cách GD tự do trong việc quản lí chi tiêu của con cái (chiếm 29.1%). Những người có phong cách GD này thường trao cho con cái quyền tự do chi tiêu, mua sắm các vật dụng cá nhân mà trẻ cảm thấy cần thiết, cho phép con được sử dụng những khoản tiền riêng của mình, cho tiền trẻ một cách thoải mái khi thấy trẻ có nhu cầu mà không cần vặn, hỏi han nhiều. Những nhu cầu chi tiêu của trẻ đều được cha mẹ đáp ứng một cách nhanh chóng, kịp thời. Chiếm tỉ lệ thấp hơn cả là nhóm những bậc cha mẹ có phong cách dân chủ trong việc GD các con cách thức chi tiêu. Chỉ có 23.3% số phụ huynh được nghiên cứu có phong cách GD này. Trong việc GD cho con cách chi tiêu, những người có phong cách GD dân chủ thường có những biểu hiện: trao đổi với các con một cách thoải mái để con biết cách chi tiêu cho hợp lí, những nhu cầu của trẻ sẽ được cha mẹ đáp ứng nếu họ cảm thấy hợp lí và thực sự cần thiết. Các bậc cha mẹ có phong cách GD này có thể trao cho con cầm hoặc giữ riêng một khoản tiền nào đó nhưng họ đều GD cho con ý thức tiết kiệm và biết quý trọng đồng tiền.

+ Trong GD đạo đức cho con:

Trong lĩnh vực GD này, chúng tôi thu được kết quả như sau: Có 49.5% tổng số phụ huynh của 2 lớp sử dụng phong cách GD dân chủ trong việc GD đạo đức cho các con. Phong cách GD dân chủ trong GD đạo đức được biểu hiện ở một số đặc điểm sau: Khi các con mắc lỗi, hoặc có những cách cư xử không phù hợp cha mẹ thường không quát mắng âm ỉ, hay có những hình thức kỉ luật hà khắc mà họ thường nhẹ nhàng trao đổi, tâm sự riêng với các con để các con nhận ra sai lầm của mình để sửa đổi. Quan điểm GD của họ đối với các con là không ép buộc các con phải phục tùng theo những suy nghĩ, ý kiến của mình.

Phong cách GD độc đoán trong lĩnh vực GD đạo đức có tỉ lệ cao thứ hai (33.3%) trong cả ba kiểu phong cách GD. Kiểu phong cách này được thể hiện ở những đặc điểm như: Khi con có khuyết điểm các bậc cha mẹ này không bao giờ tìm hiểu kĩ lưỡng các nguyên nhân và thường xử lí những lỗi lầm đó bằng những biện pháp nghiêm khắc. Quan điểm, của họ trong việc dạy con là con cái phải hoàn toàn tuân thủ theo những ý kiến, sự dạy dỗ của cha mẹ. Họ là người chỉ đạo và đưa ra mọi quyết định đối với những kế hoạch và dự định

của các con. Trong quá trình GD, họ rất đề cao sự nghiêm khắc và tính kỉ luật.

Phong cách tự do chiếm tỉ lệ thấp nhất trong lĩnh vực GD này. Họ thường là những người có những quan điểm khá thoải mái trong mọi vấn đề. Quan điểm của họ là không nên buộc con cái phải tuân theo ý kiến cha mẹ một cách tuyệt đối mà cần tôn trọng những nét riêng của các con.

+ Trong lĩnh vực GD lối sống, sinh hoạt cho con:

Ca dao, tục ngữ Việt Nam có câu: "*Giò nhà ai, quai nhà ấy*", "*Rau nào sâu ấy*" để nói về sự ảnh hưởng của môi trường gia đình đến sự hình thành và phát triển của trẻ. Tuy nhiên, GD ra sao để trẻ có thể tiếp thu những điều cha mẹ nói và biến chúng trở thành hành động thực trong cách sống, cách sinh hoạt của trẻ, điều đó cũng phụ thuộc không nhỏ vào phong cách GD của cha mẹ. Từ bảng 1, chúng tôi nhận thấy:

Phong cách GD được các bậc phụ huynh sử dụng nhiều nhất trong lĩnh vực GD lối sống và sinh hoạt cho các con là phong cách dân chủ (chiếm 54.4%). Những bậc cha mẹ này rất tôn trọng nhu cầu, sở thích riêng của các con, nhưng cũng có sự đóng góp ý kiến để con có những sở thích phù hợp và lành mạnh.

Chiếm tỉ lệ cao thứ 2 trong số ba kiểu phong cách GD mà các bậc cha mẹ sử dụng trong việc GD lối sống và cách thức sinh hoạt cho con là phong cách GD độc đoán. Trong tổng số 103 gia đình được nghiên cứu có 32/103 (chiếm 31.1%) có phong cách GD độc đoán đối với việc GD lối sống cho con. Những bậc cha mẹ có phong cách GD này thường không chú ý đến những sở thích cá nhân của các con, thường có những phản ứng cấm đoán gay gắt. Khi thấy con có những cách sống, sinh hoạt luộm thuộm, bừa bãi, những bậc cha mẹ này thường có phản ứng nóng nảy, thậm chí quát mắng trẻ nặng lời.

- Trong lĩnh vực GD này, phong cách có tỉ lệ thấp nhất là phong cách GD tự do, chiếm 14.6%. Những bậc phụ huynh này thường để cho trẻ có những cách thức sinh hoạt khá thoải mái theo sở thích riêng của các em. Cha mẹ rất ít tham gia, đóng góp ý kiến hay ép buộc các em phải sống theo khuôn mẫu mà cha mẹ đặt ra.

+ Trong lĩnh vực GD thẩm mỹ cho con:

Nhìn chung, trong lĩnh vực GD này, đa số cha mẹ học sinh của hai lớp được nghiên cứu sử dụng phong cách GD dân chủ và phong cách GD tự do. Tỉ lệ những gia đình sử dụng 2 phong cách này chiếm tỉ lệ ngang nhau và đạt 36.9%, chỉ có 26.2% sử dụng

phong cách GD độc đoán trong lĩnh vực này. Qua những số liệu thu được từ bảng số trên, chúng tôi nhận thấy đối với lĩnh vực GD thẩm mỹ, đa số các bậc phụ huynh có quan niệm thoải mái hơn so với các lĩnh vực GD khác. Các ý kiến của những bậc phụ huynh có phong cách GD dân chủ và tự do đưa ra đều thống nhất ở một điểm: đó là cha mẹ và con cái thuộc hai thế hệ khác nhau, chính vì vậy sẽ có sự chênh lệch về thị hiếu thẩm mỹ, không nên quá gò bó các con theo những suy nghĩ của mình. Ngược lại, với nhóm phụ huynh trên, một bộ phận nhỏ phụ huynh còn lại cho rằng việc GD thẩm mỹ cho trẻ cần phải thật nghiêm ngặt, để các con có định hướng thẩm mỹ đúng đắn ngay từ nhỏ.

+ Trong GD con ứng xử với bạn bè:

Đối với lứa tuổi thiếu niên, việc mở rộng các mối quan hệ với bạn bè là một trong những đặc trưng nổi bật của độ tuổi này. Giao lưu trong các nhóm bạn bè là một cơ hội tốt để trẻ có thể cọ sát, trao đổi thông tin và học hỏi được nhiều điều từ những người bạn xung quanh, nhưng không phải vì thế mà trong những mối quan hệ đó không ẩn chứa những nguy cơ. Bên cạnh những nhóm bạn tích cực vẫn tồn tại những nhóm bạn xấu, có thể lôi kéo trẻ vào những việc làm sai trái. Chính vì thế, cha mẹ phải có vai trò tích cực trong việc giúp các con lựa chọn được những người bạn phù hợp, hạn chế được sự ảnh hưởng của các nhóm bạn xấu đến các em. Tuy nhiên, phong cách GD của các bậc cha mẹ trong lĩnh vực này đôi khi cũng ảnh hưởng rất lớn đến hiệu quả GD đối với các em.

Phong cách GD chiếm tỉ lệ cao nhất trong lĩnh vực GD này là 2 phong cách độc đoán và dân chủ (chiếm tỉ lệ 42.7%). Chiếm tỉ lệ thấp nhất là những người có phong cách GD tự do chiếm 14.6%. Trong lĩnh vực GD này, chúng tôi tập trung tìm hiểu quan điểm, thái độ và phản ứng của các bậc cha mẹ đối với các tình huống liên quan đến việc kết bạn của con, cách nói chuyện trao đổi của con với bạn bè, khi thấy các con kết bạn với những đối tượng không tốt... Những phong cách GD khác nhau sẽ có những cách thức thể hiện khác nhau trong các tình huống này.

Những bậc phụ huynh có phong cách GD dân chủ luôn giữ một thái độ ôn hòa, cố gắng nhìn nhận vấn đề của con theo những suy nghĩ của trẻ, đặt mình vào vị thế của trẻ để có thể thấu hiểu trẻ một cách sâu sắc hơn. Đối với những bậc phụ huynh có phong cách GD độc đoán thường tỏ ra rất khắt khe trong các mối quan hệ bạn bè của các con. Họ thường áp đặt những suy nghĩ chủ quan của mình

vào để xem xét các mối quan hệ bạn bè của trẻ. Các bậc cha mẹ thuộc nhóm phong cách GD này thường cho rằng việc kết bạn và quan hệ bạn bè rộng rãi là không có lợi. Sự độc đoán còn được thể hiện ở những phản ứng gay gắt của các bậc cha mẹ này (nhắc nhở hoặc quát mắng các con trước mặt bạn bè...) Ngược với những biểu hiện nghiêm khắc, khắt khe của các bậc phụ huynh có phong cách GD độc đoán là sự thoải mái, tự do của các bậc cha mẹ có phong cách GD tự do đối với việc kết bạn của các con. Những bậc cha mẹ có phong cách GD này thường nhường cho con quyền tự quyết trong việc kết bạn của trẻ. Họ không can thiệp vào những mối quan hệ bạn bè của các con. Họ có quan niệm rằng đó là chuyện của trẻ với nhau, người lớn không nên can thiệp quá sâu, để cho trẻ tự giải quyết với nhau.

3. Kết luận

Qua việc tìm hiểu các kiểu phong cách GD của các bậc phụ huynh lớp 8A2 và 9A2 chúng tôi nhận thấy: Mỗi lĩnh vực GD khác nhau, các bậc cha mẹ có thể sử dụng những kiểu phong cách GD khác nhau. Phụ huynh ngoài một phong cách GD chung, có thể vẫn tồn tại những phong cách khác đối với một số lĩnh vực, nội dung GD nhất định. Tuy nhiên, giữa phong cách GD chung và phong cách GD ở

từng lĩnh vực GD không có sự khác biệt đáng kể, có nghĩa là thông thường một bậc phụ huynh có phong cách GD chung thuộc một kiểu nào đó thì thường sử dụng phong cách GD đó ở các lĩnh vực và nội dung GD khác nhau.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. A.M. Bacđian, *GD các con trong gia đình*, NXB Kim Đồng, 1977.
2. Dominique Chalvin, *Các phong cách quản lí*, NXB Khoa học và Kỹ thuật, 1993.
3. H.G. Ginott, *Ứng xử giữa cha mẹ và con cái*, NXB Phụ nữ, 2004.
4. Ngô Công Hoàn, *Tâm lí học gia đình*, NXB ĐHSPT Hà Nội, 1993.
5. V.I. Lêbêđép, *Tâm lí xã hội trong quản lí*, NXB Sự thật, 1989.
6. Phil McGraw, *Gia đình trên hết*, NXB Văn hóa Thông tin, 2005.

SUMMARY

This article describes the educational styles by parents in such areas of education as: learning, working, money spending, ethics, life styles, friendship...

ĐỔI MỚI CĂN BẢN VÀ TOÀN DIỆN... (Tiếp theo trang 5)

chính quy khu vực Châu Á- Thái Bình Dương, Tokyo 2-5/12/2003.

9. The World Bank, 2003, *Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy. Challenges for Developing Countries*, Washington, D.C., The World Bank

10. Thủ tướng Chính phủ, 2011, *Quyết định số 759/QĐ-TTg ngày 19/4/2011 phê duyệt Chiến lược phát triển nhân lực Việt Nam thời kỳ 2011-2020*.

11. Tổng Bí thư, 2011, *Bài phát biểu của Tổng bí thư Nguyễn Phú Trọng bế mạc Hội nghị lần thứ 3 Ban Chấp hành Trung ương (khóa XI)*.

12. UNESCO, 2009, *Review of contexts and structures for education for sustainable development*, Ngoài ra, Hội nghị về học suốt đời do ASEM tổ chức tháng 11/2009 tại Nha Trang cũng đưa ra một quan điểm chủ đạo là việc học phải dựa trên 5 cột đỡ: để biết, để hành, để làm người, để chung sống, và để bảo vệ hành tinh (xem ASEM Education and

Research Hub for Lifelong Learning, e-Newsletter No10, Nov.2009).

13. Ủy ban cải cách giáo dục trực thuộc Tổng thống Hàn Quốc, 2006, *Cải cách giáo dục cho thế kỉ 21-Bảo đảm để dẫn đầu trong kỉ nguyên thông tin và toàn cầu hoá*, Hà Nội, NXB Giáo dục.

14. Xianjin, D., 2009, *Trying to establish a lifelong learning system and a learning society in the first two decades of 21st century in China*, Báo cáo tham luận tại cuộc họp của ASEM LLL Research Network 4 tại Riga, Đại học Latvia, tháng 6/ 2009.

SUMMARY

For the radical and comprehensive change of education, the author believes that the current education system shall be moved towards lifelong learning system. This is the international trend and will be a substantial development of Vietnam's education.